

Consell directiu

Freud i els psicoanalistes

Freud féu la descoberta de l'inconscient simultàniament a partir del que se li imposava en la clínica i del que se li anava revelant del seu propi inconscient per mitjà d'un llarg treball d'anàlisi, al qual Freud es refereix en la correspondència amb Flies com a *autoanàlisi*.

Si pensem que abans de Freud no hi havia psicoanalistes i que, d'altra banda, ningú no pot ser-ho sense haver passat la seva anàlisi, arribem a la conclusió que a Freud li tocava el paper d'excepció de ser analista de si mateix.

Certament que Freud constitueix una excepció. Però no pas en aquest punt.

En el que esdevé una excepció és en el seu desig, com a tal indedueïble, que el portà a obrir un nou camp científic inesperat. També fou la disponibilitat de Freud a escoltar, és a dir, estar obert a l'altre. Només a partir de l'altre pot ser revelat l'inconscient, que és, pròpiament, el discurs de l'altre. Així, mentre la hipnosi s'empra llavors com a tècnica per curar el malalt aprofitant els efectes post-hipnòtics de les ordres donades per l'hipnotitzador (en el sentit de reduir, per exemple, les paràlisis o fer desaparèixer els records traumàtics), Freud emprava la mateixa tècnica però en una direcció inversa: no pas per fer oblidar, sinó per restablir la memòria.

Els Estudis sobre la histèria són una transmissió d'aquesta experiència i alhora, una primera teoria per explicar els resultats i justificar-ne la tècnica. Mai no es va tractar, doncs, d'una experiència inefable restringida als iniciats, sinó una experiència desenvolupada de punta a punta en el camp de la ciència, tant per la seva inspiració, i els recursos que es permetia, com en l'exigència d'una explicació de l'operació. Aquesta fidelitat de Freud al científisme no era sempre compartida pels

col·legues. Com que es tractava de l'inconscient i la sexualitat, perdien la composura i l'objectivitat per llançar-se a una desqualificació dogmàtica. Una actitud que es manté invariable en els nostres dies. L'anunciada *agonia* de la psicoanàlisi no esperà que Freud es morís per ser proclamada (i jo espero que encara en sentim a parlar molts anys). Freud en aquest sentit no es feia il·lusions, deia que la psicoanàlisi sempre

Ho feia a la seva manera, segons cada cas, fora de cap criteri administratiu. El seguí en aquesta funció H. Sachs, que viatjava a Berlín, i que fou el primer a separar clarament l'anàlisi didàctica de la formació teòrica.

La creació de l'Associació Psicoanalítica Internacional l'any 1910, per donar un marc a un moviment que s'estenia ràpidament i arrencar-lo (aquest era l'intent de Freud) del reduït nucli jueu de Viena, no

nàlisi esdevingué una especialitat psiquiàtrica (fins avui). A França es plantejà la qüestió l'any 1953 en el si de la Societat Psicoanalítica de París amb motiu de la creació d'un institut. Nach estava a favor d'exigir als candidats el títol de metge, Lacan, en contra. Aquest punt ocasionà la primera escissió de la psicoanàlisi francesa, la qual originà llargues conseqüències.

La situació inicial, al capdavant de la qual hi havia Freud i al seu voltant, un reduït grup de deixebles, lògicament és irrepetible. Cal donar resposta al problema de la transmissió de la psicoanàlisi i a la formació del psicoanalista. Si fos una ciència com les altres vies per transmetre-la es determinarien com les altres; uns estudis universitaris que capacitarien l'alumne, després de fer-ne unes proves, per exercir la professió. Es tracta, però, que la psicoanàlisi no és, ni podrà ser, una ciència com les altres. No pas per insuficiència, sinó per estructura, ja que s'ocupa precisament del subjecte de la ciència, aquell que en la constitució mateixa de la ciència queda exclòs. Això, però, no ens dispensa del rigor, ni aboca a una experiència intransmissible i misteriosa. Al contrari, compromet els psicoanalistes a construir una lògica pròpia del seu objecte. I per altra banda, obliga a donar compte de la pràctica, a no tancar-se en els grups, a difondre les aportacions teòriques en els medis científics... Tot plegat no és pas per provocar la simpatia o l'aprovació, o amb l'ànim altruista de procurar a la comunitat un bé (en forma de saber, de profilaxi, etc...), sinó fonamentalment per renovar l'experiència i evitar que l'inconscient es tanqui quan és responsable tant inalienable de l'analista mantenir-lo obert.

despertaria **resistència**, la mateixa que presenten necessàriament els pacients en el transcurs de la cura. La seva obra, però, despertà interès i a poc a poc es formà al seu voltant, a Viena, un reduït grup de **seguidors** que volien ser els seus alumnes, aprendre, practicar la nova disciplina. El moviment s'estengué arreu d'Europa i Amèrica. És el final de l'*esplèndid aïllament*, quan només s'havia de preocupar de construir aquesta nova ciència. Ara, en canvi, es veu abocat en un paper director d'un moviment que el transcedeix, del qual ell és la font.

Queda obert un tema crucial: el de la **formació**. Com formar els nous analistes? Al principi, Freud mateix analitzava els qui li demanaven practicar la psicoanàlisi (Federn, Stekel).

canvià aquest estil de formació.

Sí que canvià a partir del 1923-1934, en què la Comissió d'ensenyament de la societat de Berlín decideix **reglamentar** la formació. A Freud se li havia diagnosticat un càncer i això probablement influí a accelerar la recerca d'una solució al problema de la garantia sense Freud.

Freud mantingué els seus propis criteris al marge de les solucions administratives donades a aquest problema. Com a exemple, la seva posició respecte de l'*anàlisi profana*. Defensà sempre, sense ambigüitats, des que es va plantejar la qüestió fins a l'any mateix de la seva mort, que el títol de metge no fos condició per exercir la psicoanàlisi. Aquest criteri no fou respectat a Amèrica, on la psicoa-